

MTK Pohjois-Suomi

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lakiehdotukseen liittyen MTK Pohjois-Suomi ry haluaa tuoda esiin seuraavaa:

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Eläinten hyvinvointilaki on kotimaisen tuotantoeläintalouden ja kotieläinten pidon kannalta yksi tärkeimmistä kansallisista säädöksistä, jossa säädetään lain tasolla eläinten pidosta tuotantotarkoituksessa sekä eläimen omistajan vastuista ja velvollisuuksista. Laki tulee vaikuttamaan voimakkaasti kotimaiseen kotieläintuotantoon ja sen tulevaisuuteen. Kotieläintuottajien investoinnit tehdään useiksi vuosiksi eteenpäin ja tilanne on ollut epävarma, mitkä tulevat olemaan lainsäädännön vaatimukset liittyen mm. eläinten pitopaikkaan liittyen. Jotta kotieläintalouden investointipäätökset etenevät, tarvitaan nyt työrauhaa.

Kotieläintuotannon kustannukset ovat nousseet rajusti ja on tärkeää, että tuleva eläinten hyvinvointilaki on tasapainoinen. Lain tulee edistää eläinten hyvinvointia, mutta se ei saa heikentää suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä kilpailijamaihin nähden. Lainsäädännön kehittäminen ja byrokraatia eivät saa johtaa suomalaisen kotieläintuotannon ahdinkoon ja sen seurauksena eläinperäisten tuotteiden tuonnin kasvuun. Korostamme, että voimme säätää vain oman kansallisen tuotantomme vaatimuksista. Sellaisten eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuontia, joiden tuotannossa on käytetty menetelmiä, joita emme salli omassa kansallisessa eläinten hyvinvointilaissa, ei tulisi sallia.

Suhtaudumme kriittisesti lakimuistion kirjaukseen karjuporsaiden kirurgisen kastration kieltämisestä siirtymäajalla ehdollisena, jättäen tässä lausuntovaiheessa asian tulevan selvityksen ja annettujen lausuntojen varaan. Lain valmistelun kannalta tämä vaikuttaa epätarkoituksenmukaiselta ja viestii kiireestä ja hätäisyydestä. Kunnolliselle taustaselvitykselle, mm. Aasiaan suuntautuvien sianlihan vientimarkkinoiden reaktioista tai vaikutuksista EU:n sisämarkkinoihin ja kotimaisen kulutuksen muuttumiseen, ei ole varattu riittävästi aikaa, vaan selvityshenkilölle on annettu vain lyhyt 2 kk periodi selvittää todella isoa alan tulevaisuuteen vaikuttavaa muutosta. Tämä nähdään täysin riittämättömänä aikana kunnolliselle ja kattavalle selvitykselle. Lisäksi erityisesti sika-ala kamppailee juuri parhaillaan voimakkaasti nousseiden tuotantokustannusten ristipaineessa. Ajankohta muutokselle markkinoiden ja teollisuuden kannalta on tällä hetkellä yksiselitteisen väärä. Muutos tulee tehdä hallitusti ja siihen on varattava riittävästi aikaa. Alkutuottajan kannalta karjuporsaiden kirurgisesta kastratiosta luopuminen ei olisi ongelma, mutta se on sitä ensisijaisesti kotimaiselle teurastamoteollisuudelle ja sianlihamarkkinoille.

Eläinten hyvinvointilainsäädännön tulee ennakoida uudet mahdolliset innovaatiot ja eläinten hyvinvointia parantavat tekniset ratkaisut ja tulevaisuuden sovellukset, niin että niiden käyttöönotto on joustavaa ja mahdollista ilman raskasta säädösmuutosprosessia. Säädösten ei tule rajoittaa tarpeettomasti alan kehitystä ja siihen liittyvää tutkimusta.

Tuotantoeläinten pito ja kotieläintalous on ollut lakivalmistelun keskiössä alusta asti. Valtaosa suomalaisista luottaa kotimaisen tuotannon vastuullisuuteen. Puhtaan normittamisen sijasta olisi rakentavaa ottaa valmisteluun mukaan selkeämmin kotimaisen elintarviketuotannon strategiset tavoitteet. Eläinlähetoiset indikaattorit tulisi ottaa tehokkaampaan käyttöön eläinten hyvinvoinnin arvioinnissa sekä virallisen valvonnan työkaluna. Teurastamalla lihantarkastuksen tekemät eläinten hyvinvoinnarviot nyt uudessa lakiluonnoksessa ovat askel eteenpäin ja teoriassa

tarkoituksenmukaista, mutta jättävät tuottajan oikeusturvan heikoksi, kun riittävää tutkimusnäyttöä toimenpiteitä aiheuttaville raja-arvoille ei ole vielä saatu.

Lain toimeenpanossa on tulkinnan yhtenäisyys ja kansalaisten tasapuolinen kohtelu yksi peruseriaa-asteista. Olemme huolissamme kotieläinyrittäjän oikeusturvan toteutumisesta. Yhtenäisten tulkintojen varmistamiseksi esitämme, että eläinten hyvinvointilakiin lisättäisiin vaatimus monijäsenisen lautakunnan nimeämisestä Ruotsin mallin mukaan. Lautakunnassa tulisi käsitellä tuotantoeläinten hyvinvoinnin valvonnan tulkinnassa ilmeneviä kipukohtia ja valvonnan ristiriitaisuuksia ja antaa näistä suosituksia tarkastusten laadun yhtenäistämiseksi. Lautakuntaa esitämme nimettäväksi Ruokaviraston yhteyteen ja sen jäseniksi valvontaviranomaisen, neuvonnan ja kotieläntuottajien edustajaa. Korostettakoon vielä, että lautakunnalla ei olisi viranomaisroolia eikä se tekisi itse valvontaa tai käsitelisi oikaisuja. Lautakunnan yhteinen kanta ohjaisi valvontaviranomaisia säädösten yhtenäisempään tulkintaan vahvemmin, koska lautakunnalle olisi lainsäädännössä asetettu rooli. Lautakunnan asema olisi selkeästi ohjausrooliltaan vahvempi kuin tällä hetkellä nimetyt eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnat tai Ruokaviraston vetämät eri sektoreiden sidosryhmäkeskustelut. Esitämme, että viralliselle valvonnalle kehitettäisiin oma laatujärjestelmä, jolloin mm. hallintolain mukainen menettely ja eläimen omistajan oikeusturva sekä kansalaisten yhdenvertainen kohtelu toteutuisi paremmin.

Toimivat ja saatavilla olevat tuotantoeläimille suunnatut eläinlääkäripalvelut ovat korvaamaton osa kotieläintuottajan keinovalikoimaa kyetä huolehtimaan eläintensä terveydestä ja hyvinvoinnista ja kehittämään tuotantoaan paremmin huomioimaan hyvinvointinäkökulmat. Olemme erittäin huolissamme eläinlääkäripalveluiden saatavuudesta MTK Pohjois-Suomen toiminta-alueella Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnissa ja korostamme näiden turvaamista, ml. kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkina vuorokaudenaikoina sekä tuotantoeläinten terveydenhuolto, myös kaikkialla Suomessa kohtuullisin kustannuksin. Se on olennainen osa vastuullista ja eettistä kotimaista kotieläintaloutta.

Haluamme huomauttaa, että kaikessa lainsäätämässä ja näin ollen myös eläinten hyvinvointia koskevassa lainsäädännössä tulee välttää tulkinnanvaraisuutta. Tunnistamme tämän haasteen ja sen, että siltä ei voida täysin välttyä. Eläimen omistajan oikeusturvan toteutumisen varmistamiseksi, hyvän hallintotavan varmistamiseksi ja myös valvontaviranomaisten työn laadun varmistamiseksi kaikkea tulkinnanvaraisuutta tulee välttää.

2. Lakiehdotuksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

1 luku Yleiset säännökset

- 5§ määritelmät, kohta 9) pitopaikka
Pysyvä ja tilapäinen pitopaikka tulisi olla määritelty lain tasolla. Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa ratkaistaan, onko kyseessä esim. ulkona jaloittelu vai ulkokasvatus. Myös kuljetustilanteessa määritelmä olisi tärkeää olla. Valvonnassa tehtyjen tulkintojen kannalta asialla on merkitystä eläimen omistajan oikeusturvan toteutumisessa. Esitämme pysyvän pitopaikan määritelmäksi ”*pysyvällä pitopaikalla tarkoitetaan pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan*”.

2 luku Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

- 6§ lain yleiset periaatteet
Esitämme, että kieltoon eläinten hyvinvoinnin tarpeettomasta vaarantamisesta ulotettaisiin myös eläintiloihin luvottomasti tunkeutuminen, joka tulisi määritellä eläinsuojelurikokseksi. Eläintiloihin ilman omistajan lupaa tunkeutuva saattaa aiheuttaa eläinten hyvinvoinnin vakavan vaarantumisen mm. aiheuttaen eläinten paniikinomaisen pakoreaktion ja pakkautumisen tai levittämällä tarttuvia taudinaiheuttajia eläintilaan.
- 7§ sairaan ja vahingoittuneen eläimen auttaminen
Tavallisen kansalaisen mahdollisuuksia arvioida sairaan tai vahingoittuneen eläimen tilaa tai lopetustarvetta, on vaikea määritellä. Nyt ehdotettu pykäläkirjaus vaatisi jokaista kansalaista aina auttamaan mm. luonnonvaraista eläintä tilanteen niin vaatiessa. Kansalaisten valmiudet

tähän voivat olla hyvin rajatut tai erilaiset. Esitämme käytettävän kirjausta ”*pyrittävä auttamaan*”, koska koemme sen olevan selvästi tarkoituksenmukaisempi. Korostettakoon, että kyse on yleisistä periaatteista ja kansalaisen yleisestä vastuusta.

- 8-10§ eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset
Ehdotetussa tuotantoeläinlistauksessa on mukana tällä hetkellä kaikki lajit, joita pidetään Suomessa tuotantoeläintarkoituksessa. Lakiluonnoksessa hevonen on nyt tuotantoeläinlistalla, jota pidämme tarkoituksenmukaisena. Vesipuhvelin lisäämistä tuotantoeläinlistalle kannatamme, emme kuitenkaan näe syytä miksi sen käyttötarkoitus olisi rajattu vain lihantuotantoon. Näemme, että vesipuhvelin maidontuotantokäyttö tulisi olla myös mahdollista. Puhvelimozzarella on tärkeä tuote EU:n sisämarkkinoilla ja suomalaisen tuotannon valtti voisi olla tässäkin eettiset tuotantotavat, jotka huomioivat eläinten paremman hyvinvoinnin. Tärkeintä on eläinten hyvä kohtelu ja vastuulliset tuotantomenetelmät maidontuotannossa - niin vesipuhvelin, kuin muidenkin maidontuotantoon käytettävien eläinlajien.

3 luku Eläinten kohtelu

- 13§ Kielletty kohtelu
Kovakourainen eläinten käsittely ja kohtuuttoman kovassa kurissa pitäminen on ehdottomasti syytä rajata pois. Haluamme kuitenkin nostaa esiin sellaiset arjen tilanteet, joissa esim. lammaslaumasta tulee erottaa lammas tai karitsoita, jolloin nappaaminen varovasti kiinni jalasta tai villasta, tulee voida olla mukana eläinten käsittelyn sallitussa keinovalikoimassa. Kyseessä ei tällöin ole ”raahaaminen” turkista tai raajasta, vaan eläimen pysäyttäminen, jolloin se saadaan kiinni ja eroteltua omaan ryhmäänsä. Esitämme, että tämä on syytä huomioida myös pykälän perustelumuiotiossa.
- 16§ toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö
Kannatamme esitystä tarpeellisten kivulioiden toimenpiteiden yhteydessä vaadittavasta kivunlievityksestä. Valtioneuvoston asetustasolle tulevasta yksityiskohdista, kuten millainen osaamisvaatimus vaaditaan tekijältä ja millainen on kivunlievityksen taso, tulisi valmistella yhteistyössä tuottajasektorin kanssa.
- 17§ välineet, laitteet ja aineet - huolellisuusvelvoite myyjille ym. toimijoille
Eläimen suorituskykyyn vaikuttaminen aineilla tulisi ottaa mukaan tähän pykälään ja kieltää se.

4 luku Eläinten hoito

- 20§ hoidon yleiset vaatimukset
Pykälä on periaatteeltaan tarkoituksenmukainen, mutta saattaa antaa liian laajan tulkinnanvaraisuuden käytännön valvonnassa valvojan subjektiivisille tulkinnoille. Valvontaviranomaisen tulkinta siitä onko hänestä eläin riittävän puhdas tai aiheuttaako likaisuus tarkastushetkellä eläimelle sen hyvinvoinnin vaarantumista, on ollut käytännössä yksi niistä kysymyksistä, jossa on valtavia eroja eri valvojen tulkintojen välillä. Skaala on ollut hyvin laaja eikä tilannetta ole pystytty Ruokaviraston ohjeistuksilla helpottamaan. Tähän kohtaan edellytämme vahvasti täsmennystä pykälän perusteluosioon: mitä säädöksessä tarkoitetaan likaisuudella. Erilaiset pito-olosuhteet ja erityisesti niiden normaalit vaihtelut (esim. säätilan muutoksesta johtuva lämpötilan ja kosteuden vaihtelu, kuivikkeiden saatavuus, päivittäisten hoitorutiinien aikataulutus) tulee olla lain perusteluissa, jotta tulkintaa voidaan yhtenäistää ja eläinten omistajia kohdella tasapuolisesti. Puhtauden arvioinnissa on erityisesti ollut vaihtelevuutta eri valvontaviranomaisten henkilökohtaisten arvioiden välillä. Tämä on asettanut yrittäjät erilaiseen asemaan. Esitämme tähän jo aikaisemmin mainittua yhteistä lautakuntaa, jossa linjattaisiin yhteisistä tulkinnoista, kun niillä on yleistä merkitystä. Nykyinen malli hakea tulkintaa tehdyn valituksen jälkeen hallinto-oikeuden kautta, se on epätarkoituksenmukaista ja mitä suurimmassa määrin resurssien tuhlausta.
- 21§ ruokinta ja juotto
Eläimen riittävän nesteen ja ravinnon saannin varmistaminen on hyvän ja laadukkaan eläinten hoidon perusvaatimus. Eri eläimillä, riippuen lajin tai yksilön fysiologisista tarpeista, eläimen iästä tai kasvatusmuodosta, on kuitenkin erilaiset nesteen saannin tarpeet ja ne on nyt tämän

lakipykälän tekstissä suhteellisen hyvin huomioitu. Näitä tapauksia ovat mm. lyhytaikainen päivittäinen ulkoilu ja jaloittelu kuten hevosten ulkoilutarhat, lampaiden ja vuohien jaloittelualueet, normaaliin rutiiniin lukeutuvat eläinten hoitotoimenpiteet, vuorokausivaihtelun pimeäaika siipikarjalla ja ulkokasvatus kuten vasikoiden iglukasvatus. Myös hyvin nuorten eläinten osalta (porsaas, karitsat, kilit, vasikat jne.) jotka syntymän jälkeen imevät maidon emästään ja tyydyttävät näin nestetarpeensa, on syytä huomioida poikkeuksina tässä pykälässä ja myöhemmin lajikohtaisissa asetuksissa. Tällöinkin eläimen riittävä nesteensaanti pystytään turvaamaan vaikeuksitta. Poikkeuksissa on syytä huomioida myös eläimen erottelun tarve ryhmästä esim. poikimista varten. Esimerkkinä emolehmäkasvattamot, joissa saattaa olla kevättälvella emoja poikimassa siirrettävin aidoin tehdyissä väliaikaisissa poikimakarsinoissa, jolloin juomavesivaatimukseksi tulisi riittää 3 kertaa päivässä juotto, ei jatkuvan sulan veden saantia. Myös karitsointiaikana uuhien karitsointikarsinoissa on vastaavanlainen tilanne, jolloin 3 kertaa päivässä juotto tulisi riittää.

- 31§ ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin. Lyhytaikainen eläinsuojan ulkopuolinen häiriötekijä esim. uuden vuoden ilotulitus voi aiheuttaa eläinten hyvinvoinnin vaarantumista. Näihin häiriötilanteisiin tuotantotilan vaikuttamismahdollisuudet ovat käytännössä vähäiset.

5 luku Eläinten pitopaikka

-

33-38§, 121§, 122§ ja 123§ pysyvän pitopaikan vaatimukset ja siirtymäsäännökset

Eläinten liikkumisen tarpeen tyydyttäminen ja jaloittelumahdollisuuden varmistaminen on yksi modernin kotieläintalouden kulmakivi. Tieteellinen tutkimus tukee tätä vahvasti. Rakennemuutos kotieläintaloudessa asettaa kuitenkin isoja paineita investoinneille ja viljelijöiden tulevaisuuden suunnitelmille. Nyt pykälissä esitetty eläinten kytkemisen kieltö tietyt poikkeukset huomioiden, on oikea ja se vahvistaa olemassa olevaa kehitystä edelleen.

Parressa pidettävien lypsylehmien ja hiehojen lain perusteluissa linjattu laajennettu jaloitteluvaatimus (60 vrksta 90 vrkeen) ja sen toteuttamisaika kalenterivuosi, on johdonmukainen tulevan kehityksen kannalta. Pidämme hyvänä, että olemassa olevat parsinavetat ja porsitushäkit voidaan käyttää elinkaarensa loppuun, mutta uusia ei enää voitaisi ottaa käyttöön. Rakennemuutoksen seurauksena on joka tapauksessa nähtävissä, että uudet navettainvestoinnit ovat poikkeuksetta pihattotyypisiä. Samoin on selvää, että tulevat emakkosikalainvestoinnit tullaan tekemään vapaa porsitus -periaatteella. Parsinavetta tulee määritellä selkeämmin, mitä sillä tässä yhteydessä tarkoitetaan. Vaikka käsite on kotieläinammattilaisille selvä, se tulisi avata samoin kuin samassa kohdassa on jo tehty porsitushäkille. Ehdotamme kirjaukseksi: *"parsinavetalla tarkoitetaan sellaista navettatyyppiä, jossa eläimet on kytketty paikalleen, niin että ne pystyvät vain vähän liikkumaan eivätkä kääntymään vapaasti"*.

Tiineytyshäkkien käytön osalta pidämme hyvänä käytön rajoittamista 8 vrkeen. Perusteena tälle on tiineytyksen jälkeinen parantunut alkioden kiinnittyminen, kun emakko saa olla rauhassa, eikä sille aiheuteta stressitilannetta ryhmään palauttamisessa liian pian siemennyksen jälkeen. Asiasta on tehty useita tutkimuksia, myös kotimaassa, ja tulokset ovat yhteneviä: aggressiivinen käyttäytyminen eläinten kesken lisääntyy ryhmään palauttamisen yhteydessä ja siitä aiheutuva stressi vaikuttaa negatiivisesti kiinnittyvien alkioden määrään ja näin pahnueen kokoon.

- 38§ eläinten hoitoon ja tarkistamiseen tarvittavat tilat Tähdenämme, että eläimen hoitoon ja eristämiseen voidaan käyttää tarvittaessa samaa tilaa. Nyt kirjaus viittaisi siihen, että eläinsuojassa tulisi olla erilliset tilat sairaita eläimiä ja eristettäviä eläimiä varten.
- 48§ kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys

Esityksen mukaan eläinkilpailujen kilpailueläinlääkärin rooli muuttuisi niin, että kilpailueläinlääkärin tehtävänä olisi toimia eläinsuojeluvalvonnan avustajana ja antaa tarvittaessa ohjeita ja suosituksia kilpailujärjestäjälle. Uudessa eläinkilpailujen valvontamallissa kilpailueläinlääkärillä ei esimerkiksi olisi valtuuksia eläimen poistamiseen kilpailusta, kilpailun keskeyttämiseen tai eläimen lopetukseen eläinsuojelullisista syistä. Kilpailua valvovan eläinlääkärin rooli on tärkeä. Kilpailueläinlääkärillä tulee olla jatkossakin velvollisuus ja valtuudet puuttua eläinten hyvinvointia haittaavaan toimintaan suoraan ja nopeasti. Esitämme, että nimetyllä kilpailueläinlääkärillä on viranomaisen rooli rajattuna ko. kilpailutapahtumaan.

Ravikilpailut ja korkeiden luokkien estekilpailut olisi syytä ainakin olla sellaisia eläinkilpailuja, joissa viranomaisrooli tulisi olla kilpailueläinlääkärillä. Pykälään olisi syytä lisätä asetuksenantomahdollisuus määrittelemään sellaiset kilpailut, joissa vaaditaan viranomaisroolissa oleva kilpailueläinlääkäri.

6 luku Eläinten tuonti ja luovutus

- 40§ kissojen ja koirien myynti-ilmoituksissa annettavat tiedot
Kyseiset tiedot ovat tärkeitä, mutta epäilemme valvonnan olevan melko hankalaa ja osin jopa mahdotontakin. Vastuulliset eläinten myyjät toimivat annettujen ohjeiden mukaan jo nyt, vastuuttomien kiinnijääminen perustunee todennäköisesti ilmiantoihin. Erityisesti oikeiden kuvien käyttö ilmoituksissa ja sen valvonta vaikuttaisi olevan teoreettista. Näin yksityiskohtainen sääntely ei ole valvontaresurssien käytön osalta tarkoituksenmukaista.

9 luku Eläinten lopetus

- 65§ eläinten teurastus
Kannatamme teurastettavan eläimen tainnuttamista aina ennen verenlaskua. Vaatimus selkeyttää teurastukseen liittyvää vastuuta eläinten hyvinvoinnin varmistamisesta lopetuksen yhteydessä.

10 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

- 70-74§ maa- ja metsätalousministeriö, Ruokavirasto, kunnaneläinlääkäri, terveystarkastaja, poliisi ja Tulli
Valvojalla tulee olla lakiin kirjattu pätevyys- tai osaamisvaatimus. Esitämme valvojan pätevyysvaatimukseksi Suomessa laillistetun eläinlääkärin pätevyyttä ja riittävää työkokemusta praktikkoeläinlääkärin toimesta, esimerkiksi kahden vuoden ajalta. Ammattimaisesti eläimiä pitävältä edellytetään tuotantoeläinten osalta jo nykyisinkin pätevyyttä ja uuteen lakiin ehdotetaan sitä edelleen laajennettavaksi. On johdonmukaista, että myös valvojalta edellytetään osaamista. Valvojalle annetaan oikeus käyttää lakiesityksessä hänelle annettua valtaa ja vahvaa pakkokeinovalikoimaa tarkastustilanteessa, joten on täysin kohtuullista, että tämän vallan käyttö edellyttää myös riittävää osaamista ja ammattitaitoa eläinten hyvinvoinnin arvioimisesta. Lain tulkinta ja eläimen hyvinvoinnin arviointi voi altistaa valvojan tilanteille, joissa mielivaltaa voidaan helposti perustella omalla missiolla tai periaatteella. Vain valvojan ammattimaisuus ja asiantuntijuus varmistavat myös omistajan oikeusturvan ja eläimen hyvinvoinnin.

11 luku Valvonta

- 79§ teurastamojen kameravalvonta
Valvontakameroiden käyttöä teurastamossa esitetään virallisen eläinsuojeluvalvonnan osaksi. Useimmilla teurastamoilla on jo käytössä kameravalvonta omavalvonnan osana tietyissä strategisissa paikoissa, kuten teurastamon navetassa ja tainnuttamossa. Virallisen valvonnan kameroiden paikat olisivat mitä ilmeisimmin samat ja ne kohdistettaisiin juuri samoihin kriittisiin pisteisiin, joissa on yrityksen omavalvontakameratkin. Esitämme, että yrityksen omavalvontakameroiden materiaalia voitaisiin käyttää myös virallisen valvonnan työkaluna. Tämä vähentäisi osaltaan valvonnan hallinnollista taakkaa, eikä teurastamoilla tarvitsisi olla kahta kameraa samassa paikassa. Tulisi kuitenkin huomioida, että yrityksen omavalvonnan materiaali ei ole julkista valvontamateriaalia, vaikka sitä käytettäisiin virallisen valvonnan työkaluna.
- 82§ asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Esittäme, että lakiin kirjataan myös eläimen omistajalle oikeus avustajan käyttöön valvontatilanteessa. Vaikka avustajan käyttö on käytännössä ollut hallintomenettelyn puitteissa nytkin mahdollista, olisi tämän mahdollisuuden korostaminen eläinten hyvinvointilaissa kohtuullista omistajan oikeusturvan ja oikeuksien osalta. Valvontatilanteessa eläimen omistaja ei ole välttämättä lainkaan tietoinen prosessin etenemisestä. Myös valvonnan kannalta olisi hyvä, että paikalle voitaisiin tarvittaessa kohtuullisessa ajassa kutsua omistajalle avustaja, joka voisi toimia tarvittaessa todistajana.

- 86§ broilereiden ja sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla
Uudeksi toimenpiteeksi esitetään nyt sikojen hyvinvoinnin arvioinnissa käytettäväksi virallisen lihan tarkastuksen löydöksiä broilereiden jalkapohja-arvioinnin mukaisesti. Sikojen osalta tilanne arvioinnin yksityiskohdista (mm raja-arvot) on vielä auki ja tieteellinen näyttö on edelleen puutteellista. Parhailaan on käynnissä tutkimus siitä, miten voidaan arvioida hännänpurentaa, niin että se mittaisi eläinten hyvinvointia koko tuotantoketjussa.

Periaatteellisella tasolla viranomaisvalvonnan käyttö voisi olla perusteltua. Elinkeinolla tulee olla kuitenkin tärkeä rooli käytännön eläintenpidon asiantuntijoina, kun päätetään raja-arvoista toimenpiteiden laukeamiselle eläinsuojeluvalvontaan. Kun nämä asetettaneen myöhemmin tulevassa asetuksessa, alan tulee olla mukana sen valmistelussa.

Ongelmallista on uuden indikaattorin kirjaaminen lakiin, kun siihen liittyvä tutkimus on kesken. Tämä heikentää tuottajan oikeusturvaa ja antaa liian laajan asetuksenantovaltuuden tässä vaiheessa.

Muistutamme, että listalla olevista lihan tarkastuksen löydöksistä sikojen hännänpurenta ja märkäpesäkkeet liittyvät käytännössä useimmiten toisiinsa ja nivel tulehdukset eivät aina ole oire riskistä eläinten hyvinvoinnille (esim. napatulehdukset altistavat). Täysin tuottajasta riippumattomat lyhytaikaisetkin olosuhteiden muutokset mm. äkillinen vaihtelu säässä, voivat joskus laukaista hännänpurentaepisodin, tämä tulee ottaa huomioon valmistelussa, mikäli sen etenee esitetyllä tavalla.

- 88§ eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus
Ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen salassapitosäännöksistä huolimatta on nyt velvollisuutena erityisesti korostettu. Se laajenisi mm terveydenhuollon henkilöstölle, seurakunnille, lomitukseseen, keinosiementäjälle, ulosottoviranomaiseen jne.
Esitämme, että ilmoitusvelvollisuus valvontaviranomaiselle tulisi koskea myös tuotantotilalle sähköä, vettä ja rehua toimittavaa yritystä tai tahoja siinä tapauksessa, jos näiden jakelu tai toimittaminen tilalle uhataan lopettaa esim. velkojen vuoksi ja on aihetta epäillä, että eläinten hyvinvointi vaarantuu.

- 90§ virka-apu
Toteamme, että poliisin virka-avun velvollisuuden laajentaminen myös 82§ tarkoittamalle avustajalle on tarpeellista. Avustajalla ei ole viranomaisvaltuuksia ja hän toimisi aina tarkastuksella yhdessä viranomaisen kanssa, ei yksin 82§ mukaan. Virka-apupyynnön esittäminen tulee olla vain viranomaisten välillä.

12 luku Hallinnolliset pakkotoimet

- 92-104§ hallinnolliset pakkokeinot
Esitämme, että kiiretoimenpiteeseen ryhdyttäessä ja välillisen rahoituksen käyttämisen yhteydessä arvioidaisiin tosiseikkoihin perustuen tuotantotilan jatkumahdollisuudet. Jos näitä jatkumahdollisuuksia ei olisi, tulisi laatia suunnitelma siitä, miten tilan eläintuotanto ajetaan hallitusti alas. Hallittu tuotannon alasajo olisi paras ja inhimillisin vaihtoehto akuuteissa kriisitapauksissa, joiden taustalla saattaa olla tuottajan uupuminen, ikääntyminen tai muu elämänhallinnan kriisi. Hallinnollisen pakkokeinon käyttöä harkitessa tulee tarkastella tuotantotilan toimintaa kokonaisuutena huomioiden vaihtoehtona myös eläinmäärän vähentäminen yhtenä vaihtoehtona jatkumahdollisuuksia arvioitaessa. Tuotantotilan kyseessä ollessa harkittaessa hallinnollisen pakkokeinon käyttöä tulisi sen tarpeellisuudesta olla kahden valvontaviranomaisen kanta. Tällä varmistettaisiin eläimen omistajan oikeusturva, koska kuten edellä mainitsimme, lain tulkinta ja eläimen hyvinvoinnin arviointi voivat altistaa valvojan tilanteille, joissa mielivaltaa voidaan helposti perustella omalla missiolla tai periaatteella.

Valvontaviranomaisen vastuun raskaus kapenisi tällä menettelyllä myös, jolloin työn kuormittavuus vähenisi.

Myös kehoitus uutena työkaluna voisi olla tehokkaampi tässä ns. hallitun alasajon yhteydessä. Sitä mahdollisuutta voitaisiin korostaa selkeämmin myös lain perusteluissa.

98§ Eläimen myyminen, muu luovuttaminen ja lopettaminen

Korostamme, että eläimen lopettaminen hallinnollisena pakkokeinona tulisi olla selkeämmin ja vahvemmin perusteltu. Nykylain aikana on tätä ns. kiireellisten toimien keinoa käytetty yhä useammin ja Ruokaviraston ohjeistuksella, kun eri laiminlyöntien kirjo esim. tuotantoeläintilalla on vaihdellut ja toistuvia tarkastuskäyntejä on jouduttu tekemään laiminlyöntien koskiessa eri asioita. Valvonnassa kokonaisuus on nähty hankalana ja aikaa vievänä, ja tästä johtuen houkutus käyttää eläinten lopettamista ikään kuin lopullisena hoitona hankalille tapauksille on lisääntynyt. Tämä toimintamalli ei ole ollut eläinten hyvinvoinnin kannalta tarkoituksenmukainen – eihän ole mitenkään perusteltua lopettaa kaikki eläimet vastasyntyneistä aikuisiin eläimiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Pakkokeino on hyvin äärimmäinen ja sen käyttö tulisi olla selkeämmin rajattu. Eläimet joutuvat maksumiehiksi hengellään. Omistaja kokee toimenpiteen välittömänä rangaistuksena, johon ei voi enää vaikuttaa. Vasta jälkikäteen katsotaan, menikö oikein vai väärin. Näinhän ei saisi olla. Ei ole hyvän hallintotavan mukaista, että valvontaviranomaisen valta on laissa määritelty siten, ettei pakkokeinotilanteessa voida millään muotoa riitauttaa viranomaisen päätöstä ennen toimeenpanoa. Tällä menettelyllä ei toteudu eläimen omistajan oikeusturva eikä eläimen hyvinvoinnin turvaaminen puhumattakaan itseisarvon tunnustamisesta.

Lisäksi 83§:ssä tarkastusmenettelyistä asianosaisen kuulemista on esitetty rajattavaksi kiiretoimenpiteiden yhteydessä käsittämään vain tilanteet, joissa eläimen omistaja on viipymättä tavoitettavissa. Tämä korostaa entisestään omistajan heikkoa oikeusturvaa näissä tilanteissa.

Pykälän kirjaus ”*vakavaa vaaraa eläinten hyvinvoinnille*” aiheuttava laiminlyönti on arvoitettu samalle tasolle kuin ”*olennaista ja toistuvaa vaaraa*” aiheuttava tilanne. Tämä on hyvin ongelmallista tuottajan oikeusturvan kannalta. Esitämme, että vain kirjaus ”*vakava vaara eläinten hyvinvoinnille*” jätetään lakiin, jolloin se selventää ja tarkentaa tilannetta. Sen sijaan ”*olennainen ja toistuva vaara*” -peruste tulee poistaa. Näin äärimmäisen pakkokeinon käytölle löytyisi selkeä, vahva ja nimenomaan yksiselitteinen perustelu.

15 luku Erinäiset säännökset

- 114§ perittävät maksut

Esitämme, että vasta toisesta uusintatarkastuskäynnistä tulisi maksullinen, jolloin maksusta ei tule ”rangaistusmaksua”. Eläimen omistajalla tulisi olla mahdollisuus korjata ensin tilanne ilman maksullista tarkastusta. Jos useita uusintatarkastuksia joudutaan tekemään tuotantotilalle, tulisi jälkimmäiset tarkastukset olla vasta maksullisia. Maksun edellytyksenä tulisi näin ollen olla se, että omistaja on laiminlyönyt viranomaisen antamia määräyksiä.

16 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset sekä eräitä eläinlajeja koskevat poikkeussäännökset

- 121-122§ nautojen ja sikojen pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset
Kannatamme näitä kirjauksia. Tärkeää on, että maataloilla voidaan kunnostaa ja korjata olemassa olevia pitopaikkoja, jotta eläinten hyvinvointi ei vaarannu pitopaikan käytön (iän) myötä. Laajentamisrajoitukset ovat hyväksyttäviä. Säännöksiin on tarpeen tarkasti kirjata minkä sikalan tai navetan osan laajentamiseen uutta säännöstä sovelletaan poikkeuksellisesti jo siirtymäaikana. Esimerkiksi tiineyttyshäkkien pidempiaikaisen käytön perusteluosiossa puhutaan sikalan laajentamisesta ja peruskorjauksesta. Oletamme, että tässä tarkoitetaan vain tiineyttysosaston laajennusta tai peruskorjausta. Selkeämmin asia on esitetty parsinavetan parsipaikkojen osalta, joita ei saa lisätä navetan muiden laajennus- ja perusparannushankkeiden myötä. Valtioneuvoston asetuksella annettavat tarkemmat nautojen kytkentää koskevat säännökset tulee valmistella yhdessä tuottajasektorin kanssa. Valmisteluvaiheessa on löydettävä yhteinen näkemys sille, miten jaloittelu- ja laidunnuspäivien kertyminen tulkitaan ympärivuotisena. Yhteisymmärrys ja selkeys on tärkeää asian toteutuksen

ja valvonnan kannalta. Samoin myös emakon ja ensikon pitoa porsitushäkeissä koskevat valtioneuvoston asetukset tulee valmistella yhdessä tuottajasektorin kanssa.